

*Agatha  
Christie*

**STAYLZDA  
MÜƏMMALI HADİSƏ**

Tərcüməçi:  
Nadir Bədəlov



qanun nəşriyyatı

*Agatha  
Christie*

**THE MYSTERIOUS  
AFFAIR AT STYLES**

“Staylzda müəmmalı hadisə” əsəri yazıçının ilk detektiv romanıdır. Əsər beş dəfə Britaniya nəşriyyatları tərəfindən qaytarıldıqdan sonra, nəhayət, 1920-ci ildə nəşr olunmuşdur. Hamının sevdiyi personaj Erkül Puaro Aqata Kristinin ilk romanından tanınıb və yazıçının 33 roman və 51 hekayəsində onun fəaliyyəti əks olunmuşdur. Bu qəhrəman onun son romanlarının birində vəfat edir. Maraqlıdır ki, bu roman nəşr olunandan 40 il əvvəl yazılmışdı. Amma nəşirlər sevimli personajın ölümü ilə bağlı olan kitabı çap eləməkdən boyun qaçırırdılar.

Əsərdəki hadisələr o qədər maraqlı süjet xətti üzrə və cəlbedici gərginliklə davam edir ki, oxucu bir anda sonadək oxuyub hadisələrin nə ilə nəticələndiyini bilməyə can atır.

**Agatha Christie THE MYSTERIOUS AFFAIR AT STYLES**  
**Aqata Kristi STAYLZDA MÜƏMMALI HADİSƏ**  
Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 256 səh.

Janr: fiction/roman/detektiv  
Ölçü: 130x200 mm  
Cild: yumşaq  
Çapa imzalandı: 23.12.2023

Naşir: Şahbaz Xuduoğlu  
Tərcüməçi: Nadir Bədəlov  
Texniki redaktor: Əsəd Qaraqaplan  
Mətn dizaynı: Rəhilə Şamil  
Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Çapçı: Vasif Kərimov

Qanun Nəşriyyatı  
İstanbul Copyright Awards-ın qalibi  
Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76  
Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18  
Mobil: (+994 55) 212-42-37  
e-mail: info@qanun.az  
www.qanun.az  
www.fb.com/Qanunpublishing  
www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-26-554-5

© Qanun Nəşriyyatı, 2018; 2024  
The Mysterious Affair at Styles Copyright © 1920 Agatha Christie Limited. All rights reserved. AGATHA CHRISTIE and POIROT are registered trade marks of Agatha Christie Limited in the UK and/or elsewhere. All rights reserved.

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayım hüquqları Qanun Nəşriyyatına məxsusdur.  
Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri "Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa ziddir.

## I FƏSİL

# Mən Staylza gedirəm

Vaxtilə ictimaiyyətin qızğın marağına səbəb olan “Staylza qətl” hadisəsinə qarşı diqqət indi xeyli azalıb. Bununla belə, hadisə o günlərdə elə böyük səs salmışdı ki, həm dostum Puarro, həm də faciənin iştirakçıları bu işi bütün təfərrüatı ilə yazmağı məndən xahiş etdilər. Ümid edirik ki, bu, hadisə ətrafında indinin özünə qədər dolaşan şayiələrə son qoyacaq.

Hadisənin şahidi olmağımın səbəbləri haqqında çox qısa məlumat verməyə çalışacağam.

Mən cəbhədə yaralanandan sonra evə qayıtdım və bir neçə ay o qədər də ürəkaçan olmayan hospitalda xəstə yatanndan sonra biraylıq məzuniyyət götürdüm. Buralarda nə dostum, nə tanışım olmadığından məzuniyyət vaxtımı necə keçirmək barədə düşünürdüm. Elə bu zaman Con Kavendişlə rastlaşdım. Son illər onunla çox nadir hallarda görüşürdük. Düzü, aramızda heç vaxt yaxın dostluq münasibəti olmamışdı. O, məndən on beş yaş böyük olmasına

baxmayaraq, qırx beş yaşlı kişi üçün xeyli cavan görünürdü. Uşaq vaxtı Staylzda, onun anasına məxsus olan Esseks torpaqlarında tez-tez olardım. Biz onunla keçmiş günləri yada sala-sala uzun-uzadı söhbət etdik. Söhbətin sonunda Con mənə təklif etdi ki, məzuniyyətimi Staylzda keçirim.

– Anam səni yenidən görməyə həddən artıq şad olar,  
– Con dedi. – Gör bir nə qədər vaxt keçib.

– Anan özünü yaxşı hiss edir? – soruşdum.

– Əla! Yəqin onun yenidən ərə getdiyini bilirsən?

Deyəsən, təəccübümü gizlədə bilmədim. Conun atası birinci arvadının vəfatından sonra iki uşaqla tək qalmışdı. Ona ərə gedən missis Kavendişin cazibədar xanım olduğu yadıma gəlir, bununla belə, onun yaşının az olmadığını da xatırlayıram. İndi onun, yəqin ki, yaşı yetmişdən az olmamalıdır. Mən onu enerjili, hökmlü qadın kimi xatirimə gətirirəm. Yoxsullara əl tutmağına və xeyriyyəçilik bazarlarında iştirakına minnətdar olaraq səxavətli xanım kimi özünü tanıtdıra bilmişdi. Doğrudan da, o, çox əliaçıq, həm də xeyli var-dövlətə sahib olan bir qadın idi.

Mister Kavendiş Staylz-Kort malikanəsini ikinci arvadı ilə təzə evlənən vaxt almışdı. O, tamamilə arvadının təsiri altında yaşayırdı və elə buna görə də oğlanlarına qarşı nə qədər haqsızlıq sayılsa da, malikanəni, eləcə də varidatın böyük qismini ölməzdən əvvəl ona – missis Kavendişə vəsiyyət etmişdi. Bununla belə, ögey ana onlara qarşı son dərəcə mehribanlıq göstərir və qardaşlar həmişə onu özlərinə doğma ana bilirdilər. Digər tərəfdən, ataları ikinci dəfə evlənəndə onun oğlanları hələ çox gənc idi.

Lourens qardaşlardan ən kiçiyi, hər şeyə həssas bir adamdı. O, tibb təhsili almış, az müddət təcrübə keçəndən

sonra qayıdıb malikanədə yaşamağa başlamış və özünü ədəbiyyata həsr etməyi qərara almışdı. Hərçənd onun yazdığı şeirlərin uğurlu olmasından söhbət belə gedə bilməzdi.

Con müəyyən müddət vəkil işləmiş, amma kənddə skvayr<sup>1</sup> həyatı onu daha çox cəlb etdiyindən tezliklə Staylza qayıdıb valideynlərinin evində özünə sığınacaq tapmışdı. İki il əvvəl ailə həyatı quran mister Kavendiş hazırda burada həyat yoldaşı ilə birgə yaşayırdı. Amma mən ürəyimdə düşünürdüm ki, Conun kəndə gəlməkdə məqsədi anasından daha çox vəsait qoparmaq və özünə ev-eşik almaq idi. Lakin missis Kavendiş elə qadınlardan idi ki, özünə hər hansı bir plan quranda başqalarının da onunla birgə bu işə qoşulacağını gözləyirdi. Bunun üçün onun əlində güclü əsas vardı. Əlbəttə, söhbət maliyyə vəsaitindən gedir.

Anasının ərə getməyi ilə bağlı təəccübləndiyimi görən Conun üzündən acı bir təbəssüm keçdi.

– Çox yaramaz bir adama ərə gedib! – onun səsinə qəzəb vardı. – İnan mənə, Hastinqs, dözülməz bir şəraitdə yaşayırıq. Eviyə gəldikdə isə... Onu yəqin ki, xatırlayırsan?

– Yox.

– Hə, görünür, o, səndən sonra bizə gəlmişdi. Bu qadın anamın kompanyonudur. Daha doğrusu, hər işdə ona məsləhətlər verir. Hər şeyi bilir və hər işi bacarır! Evi bizim üçün tapıntıdır. Düzdür, o, qəşəng deyil, heç ona cavan xanım da demək olmaz, amma evdə heç kim onu əvəz edə bilməz.

– Sənin dediyin o...

---

<sup>1</sup> Burada kiçik mülkədar mənasında işlənir.

– Hə, o yaramazdan danışdı. Günlərin birində bu adam hardansa peyda olub dedi ki, Evinin qohumudur. Evi isə qohumu ilə görüşdən əsla sevinmədi. O saat görünürdü ki, bu tip Eviyə tamam yad adamdır. Yeri gəlmişkən, bu adamın uzun qara saqqalı var, özü də havanın necə olmağından asılı olmayaraq, ayağına uzunboğaz qara çəkmə geyinir. Anamız isə bu adamı görəndə kimi ona rəğbət bəslədi, onu özünə katib götürdü. Sən özün də bilirsən ki, anamız az qala yüzə qədər xeyriyyə cəmiyyətinin üzvüdür.

Mən başımla təsdiq etdim.

– Söhbət ondan gedir ki, müharibə bu yüzü döndərüb min elədi. Şübhəsiz, belə bir vaxtda bu tipin yanında olmağı onun üçün sərfəli idi. Lakin üç aydan sonra anamız Alfredlə nikah kəsdirdiyini bizə bəyan edəndə elə bil başımızın üzərində ildırım çaxdı. Bu adam ən azı iyirmi yaş xanımdan kiçikdir. Onun həyasızcasına vərəsəlik həvəsinə düşdüyünü görmək çətin deyildi. Amma nə etmək olar... Xanım heç kimə qulaq asmayıb ona ərə getdi, vəssalam!

– Və sizin üçün xoşagəlməz bir vəziyyət yarandı.

– Xoşagəlməz? Nə danışırırsınız, bu, dəhşət bir vəziyyətdir!

Bizim bu təsadüfi görüşümüz onunla nəticələndi ki, üç gündən sonra mən Staylz Sent-Meridə qatardan düşdüm. Bura kiçik, yaşıl çəmənlərin, kənd yollarının arasına necə gəlib düşdüyü bəlli olmayan yör-yöndəmsiz bir stansiya idi. Con Kavendiş məni perronda qarşılayıb, stansiyadan aralıda saxladığı avtomobilə tərəf apardı.

– Anamın səfərləri ucbatından benzinimiz heç qalmayıb, – deyə o, gileyləndi. – Stansiyadan Staylz Sent-Meri



kəndinə qədər iki mil, ordan da Stayl-Korta qədər daha bir mil yol getdik. Sakit iyul günlərindən biri idi. Esseksin yaşıl, günün günortasında sükuta dalmış çəmənliklərinə göz gəzdirdikcə, haradasa uzaqlarda dəhşətli müharibə getdiyini təsəvvürə gətirmək çətin idi. Mənə elə gəldi ki, birdən-birə başqa bir aləmə düşmüşəm. Evin darvazasına tərəf dönəndə Con dedi:

– Hastings, qorxuram bura sənin üçün həddən artıq sakit bir yer ola.

– Bilirsən, dost, mənim indi dünyada ən çox arzu etdiyim bir şey varsa, o da sakitlikdir.

– Çox gözəl, boş vaxt keçirmək üçün burdan yaxşı şərait tapa bilməzsən. Hərdən fermaya baş çəkirəm, həftədə iki dəfə könüllülərlə məşğul oluram. Həyat yoldaşım isə daim fermadadır. Hər gün səhər saat beşdən səhər yeməyinə qədər inəkləri sağır. Bizim həyatımız burada çox şən keçərdi, əgər bu alçaq Alfred İngeltorp olmasaydı.

O, gözlənilmədən maşını saxlayıb saatına baxdı.

– Gəl Sintsianın dalınca gedək. Amma yox, çata bilməyəcəyik. O, yəqin, artıq hospitaldan çıxıb evə gəlir.

– Məgər həyat yoldaşının adı Sintsiyadır?

– Yox, Sintsiya anamın öz himayəsinə götürdüyü qızıdır. Sintsianın anası mənim anamın məktəb yoldaşı olub. Sonra o, şübhəli işlərlə məşğul olan bir vəkilə ərə getmişdi. Vəkil müflis olandan sonra Sintsiya bir qəpiksiz qalmışdı. Belə bir vəziyyətdə anam qızcığaza kömək eləmək qərarına gəlmişdi. İki ildir ki, o, bizdə yaşayır. İndi Sintsiya buradan yeddi mil uzaqda yerləşən Tedminster Qırmızı Xaç hospitalında işləyir.

Con bunları danışa-danışa biz gəlib yaraşığı qədimi imarətin qarşısına çatdıq. Qalın tvid yubkalı bir qadın gül layının qarşısında işləyirdi. Bizi görən kimi qalxıb qamətini düzəltdi.

– Salam, Evi! Buyurun tanış olun, bu, bizim yaralı qəhrəmanımızdır – mister Hasting. Bu isə miss Hovard.

Miss Hovard əlimi ağrıdacaq qədər möhkəm sıxdı. Zahirən bu xoş simalı qadına qırx yaş vermək olardı. Onun qəribə mavi gözləri olan gündən yanmış çöhrəsi, iri, mütənasib bədəni adamı təsirsiz qoymurdu. Miss Hovard ayaqlarına dedikcə iri və möhkəm uzunboğaz çəkmələr geyinmişdi, onun sinədən gələn kişi kimi qalın səsi vardı:

– Görürsünüz də, bu alağ otlarını təmizləyib qurtarmış təzələri boy atır.

– Əgər sizə köməyim dəyərsə, çox şad olaram, – dedim.

– Yox, nə danışırırsınız. Heç vaxt. Eşitmək belə istəmirəm.

– Heç səbriniz yoxdur, Evi, – deyə Con gül-gülə onu qınadı. – Çayı harada içəcəyik, evdə, ya açıq havada?

– Açıq havada. Belə havada girib içəridə oturmaq günahdır.

– Yaxşı, getdik. Bəsdir bağda işlədiniz. Yəqin ki, maaşınız müqabilində lazımı qədər iş görmüsünüz. İndi artıq dincəlmək olar.

– Yaxşı, – Evi bağban əlcəklərini dartıb çıxara-çıxara dedi. – Raziyam sizinlə.

O, bizi evin arxasına, iri çınarın kölgəsində çay süfrəsinə tərəf apardı. Toxunma kreslolardan birində oturan qadın bizi görcək ayağa qalxıb görüşümüzə gəldi.

Con onu mənə təqdim etdi:

– Həyat yoldaşımdır, Hastinqs.

Mən Meri Kavendişlə birinci görüşümü heç vaxt unutmayacağam. Onun hündür, sərv boyu gün işığında daha cazibədar təsir bağışlayırdı; tanıdığım qadınların heç birində görmədiyim qonur-qəhvəyi gözlərdə hər an alışmağa hazır olan alov, şux qamətdə gizlənən cılğınlıq, şahanə, yüksək nəzakətə tabe etdirilmiş vücudda mürgüləyən coşqunluq – bütün bunlar elə həmin an həmişəlik olaraq yaddaşıma həkk olundu. Onunla ilk görüşümdən aldığım təəssürat, yəqin ki, heç vaxt yadımdan çıxmayacaq.

O, aydın, ahəstə səsiylə məni salamladı. Mən Conun dəvətini qəbul etdiyimdən ikiqat məmnun olub kresloya əyləşdim. Çay süfrəsi arxasında Merinin dilindən çıxan bir neçə söz bu qadını mənim gözümdə daha da gözəlləşdirdi. Bundan başqa, o, həm də adama diqqətlə qulaq asmağı bacarırdı, bu isə əks tərəfdə həmişə nədənsə danışmaq həvəsi oyadır, odur ki, mən də hospitalda başıma gələn məzəli əhvalatları bir-birinin ardınca xatırlamağa başladım.

Birdən yaxından, yarıaçıq şüşə qapının arxasından həddən artıq tanış səs gəldi: “Alfred, çay içəndən sonra xanım həzrətlərinə yazmağı unutma. İkinci günlə bağlı ledi Tedminsterə özüm yazacağam. Bəs necə olsun? Deyirsən xanım həzrətlərindən əvvəl cavab alsam daha yaxşı olar? Əgər o, etiraz etsə, ledi Tedminster açılışın birinci günü, miss Krosbi isə ikinci günü iştirak edər. Bir də, xanım her-soqa məktəb bayramı ilə bağlı yazmağı da unutma”. Buna cavab olaraq sakit kişi səsi eşidildi. Ardınca yenidən missis İngeltorpun səsi gəldi: “Hə, hə, Alfred, əlbəttə, biz bunu çay süfrəsindən sonra da edə bilərik. Əzizim, sən necə də qayğıkeşsən”.

Şüşə qapı tam açıldı və hökmlü siması olan qəşəng ağ-birçək qadın içəridən çəmənliyə çıxdı. Ardınca ehtiramla onu müşayiət edən kişi addımlayırdı.

Missis İngeltorp məni sevinclə qarşıladı: “Oh! Mister Hastings, neçə illərdən sonra sizi yenidən bu evdə görməyə necə də şadam! Alfred, əzizim, tanış ol. Mister Hastings. Bu isə mənim ərim”.

Mən diqqətlə “əziz Alfred”ə baxdım. Elə ilk baxışdan ərlə arvad arasındakı təzad məni heyrətə gətirdi. Onun saqqalının Conu bu dərəcədə qeyzləndirməsi artıq məndə təəccüb doğurmurdu: belə uzun, belə qara saqqal ömrümdə görməmişdim. Bu adamın o qədər donuq sifəti vardı ki, hətta qızıl haşiyəli gözlük də bu görünüşə canlılıq gətirə bilmirdi. Ağıma birinci gələn o oldu ki, belə sifətdə adam daha çox teatr səhnəsində maraqlı görünərdi, real həyatda isə bu, son dərəcə qəribə təsir bağışlayırdı. Onun sakit səsində dərin bir riyakarlıq duyulurdu. Əlimi yüngülcə sıxıb dedi: “Çox şadam, mister Hastings”. Sonra arvadına tərəf döndü: “Emiliya, əzizim, deyəsən, döşəkcə azca nəmdir”.

O, qəsdən nəzərə çarpdırılacaq bir qayğıkeşliklə missis İngeltorpun oturduğu döşəkcəni dəyişdirən zaman xanım vurğun baxışlarını ondan çəkmirdi. Təkəbbürlü bir qadının hissələrini bu dərəcədə açıq büruzə verməsi mənə həddən artıq qəribə göründü.

Mister İngeltorpun burada iştirakı məclisdə olanların hamısında sıxıntı və gizli qəzəb doğururdu. Miss Hovard isə bu insana qarşı daxilindəki qeyzini gizlətməyə heç cəhd də göstərmirdi. Lakin bütün bunlar, deyəsən, missis

İngeltorpun nəzərinə çarpmırdı. İllər keçsə də, bu xanım yenə söhbətçil, istiqanlı olaraq qalır, fasilə vermədən qarşıdan gələn xeyriyyə bazarlarınının təşkilatı barədə danışır, ərinin köməkliyi ilə günləri, həftələri dəqiqləşdirirdi. Hər dəfə əri ona cavab verəndə öz xanımına qarşı qayğı göstərdiyini daha artıq nümayiş etdirməyə çalışırdı. Bu insan elə birinci andan mənə xoşagəlməz təsir bağışladı və ilk təəssüratın sonradan yanlış olmadığına təsdiqi (insanları tanımaqda çox nadir hallarda səhvə yol verirəm) məndə özümdən məmnunluq hissi doğurdu.

Missis İngeltorp Evelin Hovarda tərəf dönüb, onunla hansısa məktublar barədə danışdığı zaman əri yavaş səsle, yaltaq tərzdə mənə müraciət etdi:

– Mister Hastinqs, siz məgər peşəkar hərbcisiniz?

– Xeyr, müharibəyə qədər mən Lloyd agentliyində işləyirdim.

– Müharibə qurtarandan sonra siz yenidən ora qayıtmaq fikrindəsiniz?

– Ola bilər. Bəlkə də yox. Hər şeyi yenidən başlamaq istəyirəm.

Meri Kavendiş mənə tərəf əyilib soruşdu:

– Əgər sizə seçim imkanı verilsə nəylə məşğul olmaq istərdiniz?

– Bu suala cavab vermək üçün düşünmək lazımdır.

– Heç bir gizli hobbiniz yoxdur? – o, daha bir sual verdi. – Hər bir insanın, bəzən qəribə də olsa, öz hobbisi olur.

– Qorxuram, desəm, mənə güləsiniz.

Meri gülümsədi:

– Ola bilər.